

Onderzoek gebruiks waarde laanbomen: de resultaten na twee jaar

Het Proefstation voor de Boomkwekerij heeft bij diverse gemeenten in Nederland en in de tuin van de Stichting Afzetbevordering Grootgroenproducten in Zundert laanbomen aangeplant voor het gebruikswaardeonderzoek laanbomen. Een kort overzicht van de resultaten tot nu toe.

Nadat in het voorjaar van 1997 in Zundert de eerste bomen waren geplant voor het gebruikswaardeonderzoek, volgde de rest in de wintermaanden van 1997/1998 in de gemeenten Voorschoten, Hilversum, Leeuwarden, Nijmegen, Beuningen en Den Helder.

Vanaf het begin zijn op iedere locatie systematisch de kenmerken van de bomen genoteerd. Zo is bijvoorbeeld bijgehouden welke bomen met kluit zijn geplant, in welke bestrating ze staan, of er schade is aan de bomen, en of en wanneer ze bloeien. Door de regelmatige waarnemingen is het mogelijk om zo snel de gebruikswaarde-eigenschappen van de cultivars te bepalen. Die zijn vooral van nut voor de gebruikers, maar ook voor de boomkwekers die op hun beurt hun klanten beter kunnen adviseren.

Voor het onderzoek zijn een aantal bomen met kluit geplant, namelijk *Betula albosinensis* 'Fascination', *Cercidiphyllum japonicum*, *Gleditsia triacanthos* 'Shademaster', *Quercus hispanica* 'Wageningen' en *Sophora japonica* 'Regent'. De overige bomen zijn naaktwortelig geplant. Behalve de in dit artikel genoemde cultivars omvat het aangeplante sortiment onder meer *Fraxinus ornus* 'Meczek' en *F.o.* 'Obelisk', *Acer campestre* 'Queen Elizabeth', *Malus* 'Rudolph' en *Cornus mas*.

De bijschriften bij de afbeeldingen geven de meest opvallende zaken uit het onderzoek na twee groeiseizoenen.

1 *Aesculus hippocastanum* 'Pyramidalis' is goed aangeslagen op de klei-, alsook op de zandgrond. Vooral in de beginperiode na planten is het voor alle bomen belangrijk voldoende water te geven, zeker op drogere gronden. *Aesculus* is gevoelig voor strooizout. Voor een school waar intensief zout is gestrooid, zijn twee bomen doodgegaan.

2 *Betula albosinensis* 'Fascination' is op alle locaties goed aangeslagen. Opvallend is echter dat in het afgelopen jaar de takken begonnen door te hangen. Op sommige locaties zelfs zo erg, dat mensen dachten dat de bomen slap hingen door watergebrek. Het gewicht van de vruchten speelt in dit geval zeker een rol.

3 *Liquidambar styraciflua* 'Worplesdon' heeft van de zoute zeewinden in Den Helder tot nu toe zeer weinig schade ondervonden. De aanslag is uitstekend en de herfstkleur was afgelopen najaar bijzonder mooi donkerrood.

4 *Malus* 'Evereste' bloeit als een van de weinige bomen al in het eerste seizoen na aanplant. Ook de tot 2 cm grote oranje-rode appeltjes verschenen direct vanaf het eerste jaar. De nog dunne takken kunnen in de herfst iets gaan overhangen onder het gewicht van de appeltjes.

5 *Robinia pseudoacacia* 'Nyrzegi' heeft in de afgelopen twee jaar veel lange scheuten op de stam gevormd. In een enkel geval zodanig dat de bewoners zelf de snoeischaar in de takken hebben gezet. Enige snoei na aanplant is beslist noodzakelijk zodat mensen niet de takken met doornen tegen zich aan krijgen. De boom heeft de takken vaak onregelmatig verdeeld langs de stam.

6 *Tilia cordata* 'Roelvo' heeft aan de stam zijtakken gevormd die relatief snel dik zijn geworden. Zeker gezien de beperkte tijd die de bomen staan aangeplant. Bij een snoeibeurt moet hier aandacht aan worden besteed.

Foto's: Rob de Bree

Bewoners betrokken bij boom in de straat

De boom in de straat leeft bij de bewoners die dagelijks in de nabijheid van de boom verkeren. Dat blijkt uit de reacties bij de waarnemingen voor het gebruikswaardeonderzoek laanbomen dat op diverse plaatsen in het land plaatsvindt. Veel mensen blijken sterk betrokken te zijn bij wat er in hun straat gebeurt rond 'hun' laanbomen.

Als je zomaar door een willekeurige straat loopt met een invullijst en camera, word je regelmatig aangesproken door de bewoners. Veel mensen hebben belangstelling voor wat er met 'hun' bomen gebeurt. Veelgestelde vragen zijn wat voor boom er staat, waarom hij zijn blad vroeg laat vallen, hoe groot hij wordt en of hij goed groeit. Mensen willen vaak ook weten of ze de boom in de zomer water moeten geven, en hoe vaak en hoeveel.

Diverse gemeenten zouden wat intensiever voorlichting kunnen geven na aanplant. In enkele andere gevallen weten de mensen uit de pers dat in hun straat onderzoek aan bomen wordt gedaan en vinden ze het leuk en interessant. Deze gemeenten hebben blijkbaar voldoende informatie verstrekt via folders of de plaatselijke pers.

Bewoners geven ook nuttige informatie. Wat bijvoorbeeld een keer een uitgebroken top leek te zijn, bleek veroorzaakt door een vrachtauto na scheefwaaien van de boom. Voor de deelnemende gemeente bestaat in de meeste gevallen waardering. Helaas wordt er ook wel eens geklaagd over een aangekaart probleem (de eerder besproken scheefgewaaide boom was gemeld bij de gemeente) waarop (nog) geen antwoord is gekomen. Termijnen van zes weken of langer komen voor.

Rob de Bree

R. de Bree is onderzoeker sortiment en gebruikswaarde op het Proefstation voor de Boomkwekerij in Boskoop, (0172) 23 67 00.

